



Агитатордын БЛОКНОДЫ

1978



АВГУСТ



8№

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ

8 №
1978 j.
август

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын пропаганда ла
агитация бөлүги

ПАРТИЯНЫН АГРАРНЫЙ ПОЛИТИКАЗЫ ЖҮРҮМДЕ

Бистинг ороондо чыдап калган социалистический об-
ществоны төзөп бүдүргени советский албатынын улу-
дан улу жегүзи, марксистско-ленинский үредүнинг чын
жүрүмде бүткени болды. Оны ишмекчи класстын, кол-
хозный крестьянствонун, интеллигенциянын эрчимдү,
ат-нерелү ижи төзөгөн. Бистинг орооннын бийик өзүм-
дү производительный ийде-күчтери, жаан ийделү индуст-
риязы, эмдиги өйдөги жаан кемдү ле бийик механизация-
лу журт хозяйствозы, жаан научный ийде-чыдалы онын
төзөлгөзи болуп жат.

Общественный строй болуп тура, социализм бойы-
нын аргаларын там ла толо ачып туру. Социалистичес-
кий строй тужында общественный производствоны план
аайынча ла чике амадулу төзөгөни общественнын басты-
ра члендеринин жадар аргазын бийиктедерине ле ончо
жанынан өзөрине жөмөлтөзин жетирет.

Мыны КПСС-тин Төс Комитединин июль ай башта-
ларда болгон Пленумы бүдүмжилү кереледи. Нөкөр
Л. И. Брежневтин андагы докладында журт хозяйство-
ны эмдиги үйе-өйдө өскүрери жанынан партиянын өт-
күрип турган политиказы ла практический ижи ончо
жанынан терен научно шинделген, оны мынан ары өн-
жидер төс жолдор ло чокум иштер жарталган.

Л. И. Брежнев Пленумдагы докладында КПСС-тин
Төс Комитединин мартовский (1965 жылдагы) Пленумы-
нын исторический жөптөрүн жаратканынан ала өткөн
өйгө журтхозяйственный производствоны өскүреринде
жаан жакшы алтамдарды Лениннин жана баспазыла
шиндейле, КПСС-тин съездинин журт хозяйство аайын-

ча јарадылган јөптөрин бүдүрери јанынан партийный, советский ле јуртхозяйственный органдардын, министерстволордын ла ведомстволордын ижиндеги једикпестерди терен коскоргон.

КПСС-тин Төс Комитединин мартовский Пленумынын көргүскен јолыла чике барып, партия көп тоолу аграрный сурактардын аайына чыгарын јеткилдеген. Темдектеп айтса, орооннын албатызы билдирүлү өскөн дө болзо, кижии бажына эт ле эттен эдилген курсактар 39 процентке, сүт ле сүттен эдилген курсактар 28 процентке, јымыртка 81 процентке көптөгөн, аш иштеп алары бу тушта 61,5 миллион тоннага өскөн. Өзүм јаан, ол бистин партиянын Төс Комитеди јурт хозяйствонын материально-технический төзөлгөзин чик јок тыгыдар, оны јенүлү өскүрерине керектү экономический айалгаларды төзөөр ууламјыны турумкай өткүргенинин шылтузы.

Партиянын областной ло районный комитеттеринин пленумдарында, баштамы партийный организациялардын ла совхозтордын ишмекчилеринин ле колхозчылардын јуундарында Горно-Алтайский автономный областьтын коммунисттери ле бастыра ишкүчиле јаткандары КПСС-тин Төс Комитединин июльский Пленумынын јөптөрин, анда бистин партиянын Төс Комитединин Генеральный качызынын нөкөр Л. И. Брежневтин докладын бүткүлинче ле түгезе јараткандар.

Бистин областьтын јуртхозяйственный производствозы өскөнинин көргүзүлери партиянын аграрный политиказы јүрүмде бүдүп турганынын чокум темдеги болот.

Өткөн 13 јылдын туркунына государственный капитальный вложениелердин кеми ле колхозтордын ла совхозтордын төс фондторы үч катаптаң ажыра көптөгөн. Электроэнергияны тузаланары төрт катапка көптөгөн, энергетический ийде-күчтер дезе 2,5 катапка јаанайла, эмди хозяйстводо иштеп турган бир кижии бажына 15 аттын күчине түгей болуп јат. Минеральный удобрениелерди тузаланары 50 катаптаң ажыра өскөн. Колхозторго ло совхозторго эмдиги өйдөги промышленный төзөлгө төзөөри јанынан көп иш эдилген. Темдектеп айтса, КПСС-тин Төс Комитединин майский (1966 јылдагы) Пленумынын кийинде мелиорацияны өскүрерине 30 миллион салковойго јуук акча чыгымдалган, јуртхозтехниканын предприятиелерин өскүрерине јылдын

ла чыгарылып турган государственный капиталный вложениелердинге кеми дезе 2 миллион салковойго жуук болуп јат.

Бу ончозы бистинг партия журт јерди индустриализировать эдерин тыгыдарына сүреен јаан кичеемел јетиргенин, журтхозяйственный производствоны онон ары көдүрери бисте чын ла албатынын, партиянын текши кереги болуп турганын керелеп јат.

Партийный башкартунын тузалузын көрөтөн төс кемјү практический керектер болуп јат. Областьтын партийный организациязынын ижин бу јанынан көрүп, биске журт хозяйствоны өскүреринде билдирүлү ичкери көндүгерге ле бир кезек көргүзүлөр аайынча коомой эмес једимдерлү болорго келишкенин темдектеер керек.

КПСС-тин Төс Комитединин мартовский (1966 жылдагы) Пленумынын кийнинде текши журтхозяйственный продукцияны иштеп аларынын кеми 55 процентке көптөгөн, иштин арбыны дезе 42 процентке бийиктеген. Уй мал 17 мунг тынга, эмезе 14 процентке, койлор ло эчкилер 173 мунг тынга, эмезе 17 процентке, сыгындар ла чоокыр андар 8,4 мунг тынга, эмезе 64 процентке көптөгөн. Общественный малдын бастыра бүдүмдеринин структуразында эне малдын тын-тоозы, онын продуктивнозы өскөн.

Бу ончозы, азыралдар эдерин көптөткөниле коштой, мал ижинин продукциязын көптөдө эдер ле белетеер арга берген. 7-чи бешјылдыкта орто тооло јылына сadyп алган эттинге кеми 16,9 мунг тонна, 8-чи бешјылдыкта 19,5 мунг тонна болгон болзо, 9-чы бешјылдыкта ол 25,4 мунг тоннага јеткен, эмезе сегизинчи бешјылдыкта белетелген кеминен 30,6 процентке ашкан. Сыгыннын ла чоокыр аннын орто тооло јылына белетелип турган мүүстери эки катапка, түк бүдүн јарым катапка, ноокы дезе 3,5 катапка көптөгөн, анайып, оны белетеп турганынын кеми бастыра ороондо белетелгенинин 40 проценти, Россиядагызынын 60 проценти боло берген.

Партиянын аграрный политиказын жүрүмге өткүрер тушта бүдүрген иштердинг шылтузында бистинг экономикабыстын журтхозяйственный секторынын алган једимдерин өрөги тоолор јеткилинче терең јартап туру.

Бар материально-технический төзөлгөни мынан ары канча ла кире арбынду тузаланар деген керекте бисте специалисттердинг ле механизаторлордын јер-

бойындагы кадрларын белетееринен јаан учурлу задача јок. Областьтын колхозторында ла совхозторында бийик үредүлү 370, орто аңылу үредүлү 926 специалист иштеп јат, мынызы 1965 жылдагызынан 3 катап көп. Төс специалисттердин ортозында бийик ле орто үредүлү специалисттердин, јуртхозяйственный вузтардын ла техникумдардын заочниктеринин тоозы 92 процент, от-делениелердин ле фермалардын специалисттеринин ор-тозында 67 процент. Бу өйдө јуртхозинституттарда ла техникумдарда 770 кижии үренип јат, олардын ортозы-нан 395 кижии хозяйстволордын стипендиаттары.

1977 жылда бастыра фермаларда 370 механизатор белетелген, механизаторлордын үчинчи үлүзинен көби квалификациязын бийиктедетен курстарды өткөн.

Үренчиктерди профессия аларына ууландыраарынын эп-сүмелери өзүп ле јаранып туру. Быјыл школдорды үренип божоткон 417 јиит кижии эр-бойго јеткенинин аттестадыла кожо механизатордын кере бичигин (удостоверениезин) алган.

Алтай јурттын социальный өзүминдеги јаан кубул-талар калганчы јылдардын көрүмјилү итогторынын би-рүзи болды. Совхозтордын ишмекчилеринин ле колхоз-чылардын ишјалы чик јок јаанайла, кеми јанынан тен-тай боло берген деерге јараар. 1977 жылда јурт јердин ишчилерине 9 миллион салқовойдын пенсиялары ла по-собиеелери төлөлгөн, мынызы 1965 жылдагызынан 2 катап көп. Товарлар садары јурт јердеги кижии бажына 2,5 ка-тапка көптөгөн. Социально-культурный иштерге чыгым-дар чик јок өскөн. Јүк ле 13 калганчы јылдын туркуны-на 180 мун квадратный метр јадар јерлү туралар тудул-ган. Бу ок өйдин туркунына койчылардын 768 билези турлулардан јурттарга јаантайын јадарына көчкилеп келген, турлуларда эмди јүк ле 240 биле јуртап јат.

Областьта онынчы бешјылдыктын өткөн јылдарын-да јурт хозяйствонын аялгазы јенил эмес болгон. Беш-јылдыктын баштапкы јарымында эт аайынча јакылта јүк ле 87 процентке, сүт аайынча — 98, түк аайынча — 108, ноокы аайынча — 162, сыгыннын ла чоокыр аңнын мүүстери аайынча 113 процентке бүткен.

Бис Төс Комитеттин Пленумында јербойындагы пар-тийный, советский ле јуртхозяйственный органдарга ууландыра айдылган критиканы санаа-сагыжыска терең алынганыс. Нөкөр Л. И. Брежнев Алтайский крайды

государството эт садар планын бүдүрбегени учун критикаларда, бис ол критикада бойыстын да једикпестеристи көргөнис, ненин учун дезе крайдын эт келтейинен балансында бистин бүдүрбеген үлүбис јаан болуп јат.

Эт ле сүт белетеери јанынан болгон сондошты јоголторго ло пландар бүтпейтенин мынан ары болдыртпаска, колхозтордо ло совхозтордо партийный, советский ле хозяйственный аппараттардын бастыра үйелеринин төзөмөлдү ле партийно-политический ижин ончо аргаларла тыгыдар керек деп, бис ол критикадан практический түп шүүлте эдип алдыс.

Бойыстын алтамдарысты ороондогы орто тебүлерле тендештирип, бис он биринчи бешјылдыкта общественный малдын бастыра бүдүмдеринин тоозы бодоштыра 35 мун тынга көптөөрин јеткилдеер, 1977 јылга көрө, эт иштеп аларын 40 процентке, сүтти — 12, түкти — 30, ноокыны 15, сыгыннын ла чоокыр аннын мүүстерин 14 процентке көптөдөр учурлу.

Продукция эдеринин андый бийик тебүлерине јангыс ла азыралдар эдеринин кеми ле материально-технический төзөлгө келиштире өзөр тушта једер аргалу. Азыралдардын бек төзөлгөзин төзөөри керегинде, јурт хозјайствонун бу јаан учурлу бөлүгинин терен специализациязы керегинде партиянын Төс Комитединин кичеemelин бис анчадала тын јөмөп турубыс.

Өлөн-салааннын түжүмин бийиктедип, кыраларды элбедип, јерлерди јарандырып ла азыралдар белетееринин механизациязынын кемин бийиктедип, бис азыралдар эдерин бир кезек көптөдип алганыс. Орто тоолу јылына белетелген азыралдардын кеми сегизинчи бешјылдыкта 120 мун тонна азырал единица, тогузынчы бешјылдыкта — 135 мун тонна болгон болзо, бу бешјылдыктын эки јылынын туркунына ол 190 мун тонна болгон, эмезе сегизинчи бешјылдыктын түжүмин 58 процентке, тогузынчы бешјылдыктын 40 процентке ашкан. Је андый да болзо, условный бир тын малдын азыралла јеткилделгени областта эмди де 5,8 центнер азырал единицадан ашпай јат, Кош-Агашта дезе — 1,7, Улаганда 2 центнерден арай ла көп, Ондойдо ло Кан-Оозында — 3,5—4,5 центнер азырал единица. Азыралдар эдерин көптөдөри јанынан бистин темдектеп алган бастыра да иштерис бүтсе, азыралла јеткилделгенин текши кеми 1980 јылга 7 центнер азырал единицадан

көп болбос, эмезе керектү кемининг 55 проценти болор, мынызы дезе биске азыралдар керегинде сурактан айрыларга арга бербези јарт.

Онын учун азыралдар эдерининг тебүлерин түрген-дедерине терен, ончо јанду, кезем иштер керектү. Јуук күндерде КПСС-тин Алтайский крайкомынын бюрозы «Горно-Алтайский автономный областьтын колхозторынын ла совхозторынын тӱзӱлгӱзин тыныдарына болуш јетирер иштер керегинде» јӱп јараткан.

Партиянын обкомынын ӱткӱн пленумы азыралдар эдерин ас ла болзо 1,5 — 2 катапка кӱптӱдӱрин эн јуук задачалардын бирӱзи деп темдектеп алган. Бис бу задачаны јӱрӱмде бӱдӱрерине бастыра кӱчисти салар учурлу.

КПСС-тин обкомынын бюрозы «Хозјайстволор ортодогы кооперация ла агропромышленный интеграция ажыра јуртхозјайствонный производствонный специализациязын ла концентрациязын онон ары ӱскӱрери керегинде» Тӱс Комитеттин јӱбин бӱдӱрери јанынан бир канча чокум иштер тургузала, шӱӱшкен. Бу ӱйдӱ «Алтайзверопром» деп специализированный биригӱ тӱзӱлгӱн. «Нектар Алтая» деп совхоз тӱзӱлгӱниле специализациянын ла концентрациянын башталгазы адару ӱскӱреринде салылган. Советский ле Бийский райондордын спецхозторыла кооперативный колбуларды јарандыраы онон ары ӱдӱп туру. Бийик продуктивностьту кунајындарды ла кунајын уйларды чике ууламјылу ӱскӱрер ӱч спецхоз иштеп баштаган.

Бисте специализацияны ла концентрацияны онон ары ӱткӱрер тӱс аргалар мындыј:

хозјайстволордо ло хозјайстволор ортодо мал семирте азыраар площадкалар тудары;

Советский ле Бийский райондордын хозјайстволорыла кооперация ӱткӱргени ажыра керектер ле экономика јанынан колбуларды јарандыраы ла элбедери;

бийик продуктивностьту кунајындарды ла кунајын уйларды чике ууламјылу ӱскӱрерининг технологиязын онон ары јарандыраы.

Бу КПСС-тин Тӱс Комитедининг июльский (1978 јылдагы) Пленумы кӱдӱрген јуртхозјайствонный сурактардын ыраак та бастыразы эмес. Олор КПСС-тин XXV съезди темдектеп алган улу-јаан задачалардын улалтазы болуп јат.

Ю. Сребрянский.

ИЮЛЬСКИЙ ПЛЕНУМНЫН ЖӨПТӨРИН— КАЛЫК-ЖОННЫН ОРТОЗЫНА

Онынчы бешжылдыктын баштапкы жарымы кийнисте артып калды. Ол орооныстын экономический ийдези билдирүлү өскөниле, социальный өзүмнин ле культурный строительнонын задачалары улай-телей бүдүп турганыла темдектелди. Эткен керегин кемине келишти-ре баалап, советский улус КПСС-тин XXV съездинин исторический жөптөрүн жүрүмгө өткүрүп, мергендү иштин вахтазында жаңы ийде-эрчимиле туруп жат.

Бешжылдыктын экинчи жарымы бистин Коммунистический партиябыстын ла государствобыстын жүрүминде чын ла улу керектен башталган: КПСС-тин Төс Комитединин июльский (1978 жылдагы) Пленумы СССР-дин журт хозяйствозын оноң ары өскүрери керегинде суракты шүүжеле, жөп жарадып алган. Пленумнын жөптөри, ондо КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызынын нөкөр Л. И. Брежневтин эткен доклады жаңы творческий ийде-күчтер табылкан, городтын ла деревненин ишчилеринин патриотический санаазын, Төрөлине канча ла кире көп иш эдерге жүткүүрин көдүргөн.

Журт жердин ишчилери кубанецтердин баштаңкайын жөмөп, государственого ашты ла өскө дө продукцияны планнан ажыра садары жаңынан жаңы молжулар алып турулар. Фермаларга азырал белетеер иш элбек кемиле өдөт. Мында иштин эрчими там ла тыгып турат: колхозтор ло совхозтор мал ижи оноң ары өңжиинин ижемжилү тззөлгөзин тззөп аларга кичеенедилер.

Төс Комитеттин Пленумда тургускан жаан ла уур задачалары кажы ла партийный организацияны, кажы ла коммунисти көпти эдерине ууландырып жат.

Бу күндерде Пленумнын итогторын партийный комитеттердин активтеринде ле пленумдарында, баштамы партийный организациялардын ла иштеп жаткан коллективтердин жуундарында шүүжедилер. Текши кичеелден бир де коллектив туура артпас учурлу. Албатынын текши керегинде бойынын туружар жерин канча ла

кире чокум јартап алары, ого билдирүлү јөмөлтө эдерге кичеенери — ол кажы ла партийный организациянын молјузы.

«Темдектелген амадуларга једерине калык-јоннын көп күчи, эрчими ле творческий баштанкайы, партиянын бастыра бай ченемели, онын кадрларынын билгирлери ле организаторский узы керектү болор» — деп, Пленумда нөкөр Л. И. Брежнев темдектеген. Биске калык-јоннын иштеги ле общественный эрчимин көдүрерине, өдүрим социалистический мөрөйди элбеде баштаарына көп иш эдерге келижер.

Төс Комитеттин Пленумы некеп турганы аайынча, мөрөйлөжип тургандардын ајарузын көп эт, сүт ле өс-кө дө продукция иштеп аларына ууландырап керек. Бир улус ненин шылтузында эн јакшы једимдерге једип алганын, экинчилери азыйгы кеминде артканын, үчинчилери дезе сондоп калганын терен шиндеер керек. Эн бийик түжүмге ле мал ижинин эн бийик продуктив-нозына једери, продукциянын бойына турар баазын јабы-задары учун, механизаторлор машиналардын техниче-ский аргаларын учына јетире тузаланары учун, колхоз-тордын ла совхозтордын коллективтери иштин арбы-нын көдүрери, бешјылдыктын јакылталарын өйинен озо бүдүрери учун јурт јердин ишчилеринин баштаган ке-ректерин бис ончо аргаларла јөмөп турар учурлу.

Ол јөптөрдү бүдүрерине, јуртхозяйственный произ-водствоны көдүретен јангы аргаларды ла резервтерди тузаланарына кажы ла коллектив чокум нени, кандый өйлөргө эдетенин чип-чике јартап алар керек. Керекти билгир төзөгөни, организаторский ле идейно-политичес-кий салтар јетириштин ончо кеберлерин ле аргаларын тузаланып, бастыра јерлерде једимдү ишке јакшы ай-алгар төзөгөни јаан учурлу.

Мөрөйди јурт јердин коммунисттери башкарап учур-лу. Бастыра партийный организациялар ла јурт јердин коммунисттери партиянын эмдиги өйдөги аграрный по-литиказынын задачаларынын төс учурын, ол задача-ларды бүдүретен эп-аргаларды элден ле озо бойлоры терен ондоп алары јаан учурлу. Олор колхозтордын ла совхозтордын бастыра ишчилерине бу задачаларды јартап берер, мергендү иштин јозогын көргүзөр, озочыл ченемелди төзөп ло таркадып билер улус болор, текши керек учун сананар учурлу.

Коммунист ишти шалай-булай эдеечилерди көндүрө
өдүп болбос, өтпөс то учурлу, ол ишке шалыр болгон,
аракыдаган, ишке чыкпаган учуралдарды ла советский
кижинин чегин ле тоомјызын ујатка тўжўрип турган өс-
кө дө кылыктарды көрўп чыдашпас учурлу.

Партийный организациялардын эн озо бүдүретен
задачазы неде болуп јат дезе, партийный салтар јети-
риштин бастыра аргаларын тузаланып, Төс Комитет-
тин Пленумынын документтерин калык-јоннын ортозы-
на элбеде таркадып баштаарында, олордын төс шўўлте-
зин ле учурын кажы ла кижнин санаазына ла јўрегине
јетиреринде болуп јат. Пленумнын јөптөрин калык-јон-
нын ортозына таркадары ла јўрўмде бүдүрери јанынан
массовый информациянын ла пропаганданын органа-
рынын учуры јаан. Олор јуртхозяйственный производ-
ствонын арбынын оноң ары өскўрер ле көдўрер сурак-
тар аайынча КПСС-тин Төс Комитединин Пленумынын
јөптөринин ле ээчий чыккан јөптөринин шўўлтезин те-
рен, ончо јанынан, јарт эттире ле јаркынду көргўзер
учурлу. Пленумнын јөптөрин јартаарында башкараачы
партийный, советский, хозяйственный кадрлар акту бой-
лоры турушсын. Бу ишке специалисттерди, ученыйлар-
ды, производствонын новаторлорын, эн артык пропа-
гандисттерди тартып алар керек.

Пленумнын јөптөрин областьтын ишкўчиле јаткан-
дарынын ортозына таркадатан эрчимдў ишке партия-
нын горкомынын ла райкомдорынын 640 докладчиги,
партийно-советский активтин, ученыйлардын ла специа-
листтердин тоозынан 740 лектор, 700-тен көп политин-
форматорлор ло көп тоолу агитаторлор кожулгандар.
Областьтын ишкўчиле јаткандарын партиянын обкомы-
нын 51 кижиден турган пропагандистский группазынын
куучындары тын јилбиркеткен. Бу ок темага учурлалган
бирлик политкўнде 1200-тен көп улус турушкан.

Областьтын иштеп јаткан коллективтеринде Пленум-
нын кийнинде тургуза ла 487 удурум кружок ло полит-
школ төзөгөни бийик јарадуда болор учурлу. Партий-
ный комитеттер андый школдордын программанын түр-
ген-тўкей тургузала, ол школдордын ўредўлеринде нө-
көр Л. И. Брежневтин докладынын ла Пленумнын јө-
бинин разделдерин кычырып турарын төзөгөн. Удурум
пропагандисттер ол документтерде көдўрилген сурак-
тарды терен шингдеерин өткўрип, јартамалдар берип,

түп шүүлтелерди ле айдылган шүүлте-эрмектерди областьтын, аймактын, бойынын хозяйствозынын жүрүминен алган чокум темдектерле жөмөп турулар.

Жаландардагы одуларда, мал тебеелеген жерлерде өткүрип турган коллективный кычырыштар пропаганданын анчадала өдүрим кебери боло берген.

Пленумнын темалары аайынча куучын-беседаларды, лекцияларды, докладтарды, политинформацияларды 55 муннан көп улус, эмезе иштеп турган кажы ла кижиккан.

Пленумнын документтерин калык-жоннын ортозына таркадары кыска өйдин ижи эмес. Олорды мынан терең үренери жаңы үредү жылдан ала партийный ла комсомольский үредүнинг биригүлеринде, коммунистический иштин, экономический всеобучтын школдорында, албатылык университеттерде тзззлзр.

Мыныла колбой Пленумнын материалдары аайынча пропагандисттерге ле угаачыларга болуш эдип эмди ле консультациялар, методический рекомендациялар ла жоп-сүмелер иштеп тургузары политический үредүни тззззчи улустын туура салбас задачазы болуп туру. Политүредүнинг кабинеттеринде, библиотекаларда, культуранын тураларында ла клубтарда бистин партиянын ла государствонын ленинский аграрный политиказынын тзс учурын көргүзип турган стендтерди, тематический выставкаларды бүгүннен ле ала белетеер, жазаар керек. Тзс Комитеттин Пленумы табылткан не-келтелерге оос то, көргүзүлү де агитация келижип турар учурлу.

Түжүмди, общественный малга керектү азыралдарды бойынын өйинде ле жакшы чындыйлу жуунадарына ла корыырына, государствого мал ижинин продукталарын садар пландарды ла социалистический молжуларды бүдүрерине, 1978 жылда бастыра журтхозяйственный иштерди тззззмзлдү божодорына бүгүн идеологический салтар жетириштин бастыра ийде-күчтерин ууландырар керек. Мынызы Пленумнын жоптзрин жүрүмге өткүрери керегинде партиянын кычырузына бистин баштапкы каруубыс болор.

К. Тишков,

КПСС-тин обкомынын пропаганда ла агитация бзлүгинин заведующийи.

СУГАРЫШ—КАРУУЛУ ИШ

Кош-Агаш аймактын колхозторында каруулу ла жаан учурлу иш — јер сугарары кидим өдөт.

Баштамы партийный организациялар јер сугарарынын ла мелиорациянын ижин кичееп өткүрип, общественный малга ток ло бийик чыгдыйлу азырал белетеер ишти турумкай ла быжу баштайт. Бүгүн јер сугарар иште 33 звено, олардо 228 кизи иштейт. Олардын кажы ла төртинчизи — коммунист. Бу каруулу иште 8 партийный ла 10 партийно-комсомольский группа төзөлгөн.

Быыл орой јастан ла «куркак» јайдан улам суунын кеми жабызаган. Је андый да болзо, экинчи сугарыш божоп јат. Өлөң чабар јердин бежинчи үлүзи үчинчи катап сугарылган.

КПСС-тин Төс Комитединин мартовский (1965 ј.) Пленумы болгонынан бери 13 јыл өткөн, је бу өйдин туркунына колхозтордын энергетический ийде-күчи үч катаптан ажыра көптөгөн. Тракторлордын тоозы 6,5 катапка, кош тартар автомобильдер 73,0 процентке көптөгөн. Аймакта јер сугарар иш там ла өзүп јаранат. Эмди сугарып турган јерлер 16 мун гектарга јеткен. Онын 4 мун гектарын 69 «Фрегат», «Волжанка», ДДА-100М, ДДН-70, НИ-50 деп агрегаттар сугарат.

1965 јылга көрө, азырал белетеери үч катапка көптөгөн. Бийик јердин ар-бүткен айалгазында өлөң чабар јерлер ас, азырал белетеер иште түжүм бийиктедер јаан аргалардын бирүзи — јер сугарарын элбедери, оны научный төзөлгөлү ле билгир өткүрери.

КПСС-тин аграрный политиказынын шылтузында аймактын хозяйстволорында мелиоративный иштер јылдан јылга јаранат. Он биринчи бешјылдыкта јер сугарар иштин кеми оноң бийиктеер. Јаңы 1000 гектар јер албаты-хозяйствого табыштырылар. Чыгдый өлөң белетеер јерлер бир мун гектарга элбеер.

1978 јылда кыралаар јер 12 мун гектарга шыдар болор. Анда 8500 тонна минеральный ла 10000 тонна ор-

ганический удобрение тузаланза, азырал 400 мун центнерге једер.

Аштын ла азырал культуралардын түжүмин бийиктедерине ууландыра бастыра эп-аргаларды тузаланар деген задачаны КПСС-тин Төс Комитеди јурт хозяйство аайынча июльский (1978 ј.) Пленумында тургускан. Бу јаан задачаларды бүдүрери керегинде јаан куучын КПСС-тин Кош-Агаштагы райкомынын пленумында болгон.

Бүгүн Кош-Агаштын чөл јерлеринде ипатовский эп-сүмеле иштеер аңылу звенолор јангы техниканы јер сугарар иште билгир тузалангылайт. Темдектезе, Калинин-нин адыла адалган колхозто 380 гектар јерди эки «Фрегат», бир «Волжанка», тогус ДДН-70 јакшы кеминде сугарадылар. Бу иште 16 кижии билгир ле јилбүлү иштейдилер. Андый звенолор бастыра колхозтордо бар. Бис ипатовецтердин ченемелине јөмөнип, оперативный группаны јер сугарар иште төзөдибис. Аңылу группада аймактын јуртхозяйственин управлениезинин, анайда ок аймактын мелиоративный органдарынын ченемели јаан төс специалисттери иштейдилер. Олор јер сугарар иштин планы канайда бүдүп турганы керегинде јетирүлөр эдет.

Быјыл 15757 гектар јер сугарылар. Онын 5520 гектары — кыра, 7270 гектары — өлөң чабар, 2064 гектары — одор јер, 422 гектары — көпјылдык өлөңдү јер. Баштапкы июльга јетире 32454 гектар јер сугарылган. КПСС-тин райкомынын бюросынын јөби аайынча јер сугарар звенолор ортодо социалистический мөрөйдин итогторы онкүндүк сайын көрүлет. Мөрөйдө баштапкы јерди Иштин Кызыл Маанызы орденди тагынган, СССР-дин 50 јылдыгынын адыла адалган колхоз көп каттап алган. Байлык арганы чике тузаланып билер ишчилердин тоозында Яков Богданов, Муллагали Муртазин, Антонина Малчинова, Люда Чурекенова, Солдат Борбуев ле оног до өскөлөри. Облсуухозтын болужыла бу колхозто элбек јер сугарар аргалу јангы ДДА-100 деп эки машина иштеп баштаган. Јиит бригадир Муратхан Кыдырбаевтин амадулу ла турумкай ижинин шылтузында ДДА-100МА деген машина јер сугарар иште јакшы тузаланылат.

Јаңмыр јаадырар машиналардын ижи бистин аймактын айалгаларында быжу деп көп јылга иштеп

келген ченемел јарт көргүзөт. Је андый да болзо, јерди суактап сугарарынан мойнобзгоныс. Бу эп-сүмеле 5000 гектардан ажыра јер сугарылат. «40 лет Октября» колхозтон јииттердин шеф-таскадаачызы, јер сугараачы Ойрот Джатканбаев бир геткар јерден 35,5 центнерден бирјылдык өлөн, Чапаевтин адыла адалган колхозтон Сайрал Мизанов — 45 центнерден, КПСС-тин XXI съездинин адыла адалган колхозтон Василий Тутнанов 50 центнерден алгандар. Бийик түжүм алаачылар өскө дө хозяйстволордо бар.

Јерди суактап сугарганында једикпестер база бар. Суактын суузын ла сугаратан кемин ајаруга албаза, јердин кыртыжынын тузы көптөй берет. Андый учуралдар Чуй суунын јаказында јарт көрүнөт. Бу ишти чынчике баштаарына областьтын ла крайдын специалисттери ле ученыйлары чокум болужын јетирер деп иженип турубус.

ДТ-180 деген трубаларды, СНП-75-100 тагмалу суу сордыратан станцияны тузаланып, јер сугарары элбеп јат. Бу эп-сүме суу јок јерде эптү. Андый ишке көп энергия да керек болзо, је КПСС-тин XXI съездинин ле Чапаевтин адыла адалган колхозтор оны билгир тузаланадылар. Келер өйдө бу иш сүреен тузалу болор. Быјыл биске 36 километрге шыдар трубалар керек болгон, је областьтын мелиоративный органдары ол кире трубаларды берип болбоды.

Јер сугарар иште учурап турган једикпестер ле уур айалгалар база бар. 1978 јылда июль айдын баштапкы күндеринде јанмыр болбогон учун, суулардын кеми јабызаган, анчадала Јүстыттын, Бара-Бугузынын, Тархатынын системаларында. Суу јок болгонынан улам јер сугарар техниканын 50 проценти иштебеген. Је андый да болзо, партиянын райкомы, аймактагы јурт хозяйствонун управлениезинин башкараачылары сууны билгир тузаланаарына јаан ајару эткендер. Је суу керегинде айдып тура, јер сугарар системалардын ижи коомой болуп турганына ајару этпеске болбос. Суунын канча кире чыгымдалып турганын, јер сугарар техникага канча кире суу керегин билерге күч, ненин учун дезе андый күндүк јетирүлер берерге, јер сугарар системада тузаланган суунын кемин чотоп алар јазалдар јок. Бис областьтын јер сугарар бөлүгинин јаандарынын болужына иженип турубус.

Аймактын ишкүчиле јаткандары КПСС-тин Төс Комитедининг июльский Пленумынын јөптөринде тургузылган задаларды јарт билип, оны јүрүмде бүдүрерге эрчимдү иштейт.

Эмди биске 216 мунг центнер өлөң белетеер керек. План јаан да болзо, КПСС-тин райкомы, баштамы партиянын организациялар ла хозяйстволордын башкараачы ишчилери азырал белетеечилер ортодо социалистический мөрөйдү, төзөмөлдү ле јартамалду иштерди төзөп, кичеенип иштейт.

В. Поносов,

КПСС-тин райкомынын баштапкы качызы.

АЗЫРАЛ БЕЛЕТЕЕРИ — КИДИМ ЈЕ ЈААН КАРУУЛУ ӨЙ

Майма аймактын ишкүчиле јаткандары КПСС-тин Төс Комитединин июльский (1978 ј.) Пленумынын јөптөрин, бистин партиянын Төс Комитединин Генеральный качызы, СССР-дин Верховный Совединин Председатели нөк. Л. И. Брежневтин анда эткен докладын бастыра күүн-санаазынан изүү уткыдылар. Пленумнын јөптөрин јүрүмде бүдүрери кажы ла кижинин ак-чек ижинен камаанду, ненин учун дезе јурт хозяйствоны онон ары өскүрери — бастыра албаты-јоннын агару кереги деп, докладта чокум айдылган.

Эмди бастыра јерлерде Пленумнын, СССР-дин Верховный Совединин очередной сессиязынын материалдарын шүүжери өдүп јат.

Пропагандисттер, лекторлор, политинформаторлор ло агитаторлор иштин коллективтерин бу материалдарла таныштырып тура, оларды эрчимдүү иштеерине көдүрип турулар.

Јурт ишчилердин алдында турган эн каруулу задача — ол јуртхозяйственный продукция эдип чыгарары ла оны государственного садары. КПСС-тин Төс Комитединин, СССР-дин Министрлеринин Совединин, ВЦСПС-тин ле ВЛКСМ-нин Төс Комитединин «1978 јылдын планын бүдүрери ле ажыра бүдүрери учун социалистический мөрөйди элбеде баштаары керегинде ле производствонын тузазын ла иштин чындыйын бийиктедери учун тартыжуны тыгыдары керегинде» Письмо-зын шүүжер тужында Билүлүдеги совхозтын экинчи бригадазынын ла Қарымдагы совхозтын малчылары баштаңкайын көргүстилер: баштапкылары јылдык планын, экинчилери дезе бешјылдыктын үч јылынын планын СССР-дин јаңы Конституциязы јарадылганынын баштапкы јылдыгына — 7 октябрьга бүдүрерге јөптөшкөндөр.

Олардын бу јакшынак баштаңкайын ончо хозяйство-лордын коллективтери шүүжип көрөлө, бойларына база бийик молјулар алынган.

Государственного сүт, эт садар пландарды ла социалистический молжуларды јенүлү бүдүрип саларга, элден озо малга јеткил ле бийик чындыйлу азырал белетеп алар керек. Азырал белетеери — бистин јурттардын јүрүминде кидим ле каруулу өй. Бис 207000 ц өлөң, 71000 ц сенаж, 665000 ц силос, 19000 ц өлөңнин витаминдү кулурын, 62000 ц моноазырал белетеп алар учурлу.

Аймакта азырал белетеер јаан ишти өткүрерине 21 механизированный комплекс, 25 партийный ла комсомольский группа тззөлгөн, анда 178 коммунист иштеп јат, 150-нен ажыра лекторлор, агитаторлор, политинформаторлор бектештирилген. Агитационно-массовый ишке јурт хозяйствонун специалисттери, үредүчилер, культуранын ла медицинанын ишчилери тургузылган.

Јаскы кыра ижи өдөр тужында ипатэвский кырачылардын ченемели аайынча канча-канча звенолордон турган комплекстер тззөлгөн, ол тоодо ишчилерди культурно-бытовой јанынан јеткилдеер звено тззөлгөн, ого казанчы, политорганизатор, медицинский ишчи, садучы кирген. Ишти мынайып тззөгөни бир кезек хозяйство-лордо јакшы көргүзүлерге экелген. Темдектезе, мынайып иштеери ченемел көргүзер хозяйстводо бек јанжыга берген.

Эмди азырал белетееринде андый ок звенолор тззөлгөн лө иштеп јат.

Ыныргыдагы совхозто эки комплекс иштейт, оло-рдын кажызында ла 4 звено: өлөң чабатан ла өлөң обоолойтон, технический ле культурно-бытовой јанынан јеткилдейтен звенолор. Культурно-бытовой звеноны јиит коммунист, кадрлар бөлүгинин инспекторы Г. И. Залыгина ла библиотекунын заведующийи А. Ф. Теленчинова башкарып турулар. Воскресниктер ле субботниктер болгон күндерде звенолордо иштеп, азырал белетееринде оло-р экилези эрчимдү туружадылар. Азырал белетегени керегинде јаңы јетирүлерди ле тоолорды совхозтын тзс конторазында кажы ла күн эртен тура көрөр аргалу. Јакшы иштеген звеного учурлай флаг көдүрилет, јаландагы одуда дезе «Јуучыл листок» чыгарылат.

Партиянын райкомы бу јаан учурлу иш башталардан озо бастыра совхозтор сайын партийный, советский, комсомольский, профсоюзный ишчилерден турган

активтин группазын ийген. Ол ишчилер јербойында социалистический мөрөйди канайда төзөөри ле онын ээжилерин канайда тургузары керегинде бир канча консультациялар бергилеген.

Политинформаторлор, агитаторлор КПСС-тин Төс Комитединин июльский (1978 j.) Пленумынын материалдарын эл-јонго јартап, кажы ла ишчини продукция алары учун текши албатынын тартыжузына бойынын јөмөлтөзин этсин деп кычырадылар.

Аймакта Пленумнын ла СССР-дин Верховный Советинин сессиязынын материалдарын үренери јанынан 30 удурум школ төзөлгөн.

Бу јаан учурлу документтерди калык-јонго јартаарында партиянын обкомы болуш јетирип, бойынын докладчиктерин ле лекторлорын ийип турат. Аймактын ишкүчиле јаткандары анчадала М. К. Зиятдиновтын, Д. И. Табаевтин, В. А. Катаевтин, Н. С. Модоровтын, Н. К. Вавиловтын лекцияларын угарга јилбиркейт.

Аймактын азырал белетеечилери июльский Пленумнын јөптөрине каруу эдип, социалистический мөрөйди там элбедип јадылар. М. В. Семенов Алферовский фермадагы механизированный звеноны башкарып келгенинен бери он јылдан ажа берди. Бу өйдин туркунына ол звенозыла совхозтын малына мундар центнер өлөң обоологон. Өткөн эки јылда ол эн артык обоо салаачы деп мактаткан. Јакшы ижи учун канча ла катап вымпелдер, сыйлар, парткомноң, ишмекчи комитеттен, партиянын райкомынан уткуулдар алган.

Бистин партиянын Төс Комитеди «СССР-дин јурт хозяйствозын оноң ары өскүрери керегинде» суракты шүүшкен јылда Михаил Васильевич 7000 ц өлөң обоолоорго молјоноло, бу ок фермадагы јашөскүримнин звенозына болужаачы болды. Јашөскүрим андый тын јөмөлтөгө тайанып, 4500 ц өлөң обоолоорго молјонып, бойынын иштеги једимдерин Ленинский комсомолдын 60 јылдыгына учурлаарга јөптөжөлө, аймактын јашөскүримнен турган бастыра звенолорын бойына бийик молјулар алзын деп кычырган.

Комсомолдын райкомынын бюрозы бу баштаңкайды јарадала, оны бастыра комсомольский организацияларда шүүшсин деп јөп чыгарган. Иштеги јозок аймак ичиндеги јииттердин ортозына элбеде јайыла берди.

Июль айдын баштаңкы онкүндүгинин итогтары

аайынча бу звеного кереес вымпел ле ВЛКСМ-нинг райкомынын грамотазы берилген, аймактагы штаб дезе 17 июльда болгон заседаниезинде азырал белетеери бастыра фермада бийик тебүлерле өдүп турганын темдектеген. Өлөң обоолоор мергендү бешкүндүк учун фермага КПСС-тин райкомынын, аймакисполкомнын, ВЛКСМ-нинг райкомынын, журт хозяйствонун ишчилеринин союзынын райкомынын улалып жүрер вымпели берилген.

Маймадагы спецхозяйствонун главный агроном А. В. Челах башкарган механизированный комплексинин эптү-жөптү ижин темдектеер керек. Баштапкы июльдан 10 июльга јетире өткөн онкүндүк тужында огу учурлай иштеги мактын флагы беш күннин туркунына көдүрилген, онкүндүктин итогторы аайынча дезе бу комплекс јенүчи деп адаткан. Совхозтын коллективине КПСС-тин райкомынын, аймакисполкомнын, журт хозяйствонун ишчилеринин профсоюзынын райкомынын, ВЛКСМ-нинг райкомынын улалып жүрер Кызыл маанызы ла грамотазы туттурулган.

Кату азыралла коштой хозяйстводо өлөңнөң витаминдү кулур белетеери төзөмөлдү өдүп туру. Спецхозяйство быјыл азырал белетеер ишти, ол тоодо өлөңнин витаминдү кулурын белетеерин, аймак ичинде ончолорынан озо баштаган. Мында механизатор Г. Т. Табакаев АВМ-0,65 таңмалу машинала эки јылга улай иштеп келген. Онын звенозы күндүк нормазын јаантайын ажыра бүдүрип турат. «Быјыл бис ченемел көргүзер хозяйствонун кийининде артпаска кичеенерис» — деп, ол өлөң ижи башталарда айткан. Ол берген сөзин бек бүдүрип јат.

Бистин аймакта азырал белетеечилерди јеткилдее-рине 5 агитбригада төзөлгөн лө иштеп јат. Культура бөлүгинин инспекторы В. К. Щербакова башкарган агитбригада аймактын бастыра хозяйстволорына барып жүрген. Онын программасында уткуулдар, кожондор, танец-бијелер, үлгерлер, чечен сатирический частушкар бар.

Бу ончозы иштин көргүзүлерине бойынын салтарын јетирген де, јетирип те јат. Быјыл азырал белетеери былтыргызынан эрте ле јакшы төзөмөлдү башталган.

Г. Танкова.

КЕПКЕ БАЗЫЛГАН СӨСТИНГ ӨДҮРИМИ

Бу јуукта КПСС-тин обкомынын бюрозы «Јурт јерди өскүрер социально - экономический сурактарды јартаары јанынан «Алтайдын чолмоны» газеттин өткүрип турган ижи керегинде» суракты көргөн.

«Алтайдын чолмоны» газеттин редакциязы ла партийный организациязы бистин печатьтын ленинский јанжыгуларына тайанып ла јуулган ченемелди бириктирип, КПСС-тин XXV съездинин јөптөрин јүрүмге өткүрери учун тартыжуда эрчимдү туружып, ајарузын экономиканын, культуранын төс сурактарына ла јурт јерди өскүрер өскө дө сурактарга ууландырып турулар.

Газетте — статьяларында, корреспонденцияларында, письмолорында — творческий једимдер, кичеемелдү јазган темалар, јакшы өткүрген газетный кампаниялар ас эмес.

16 айдын туркунына газет 10 мунган көп статьялар, очерктер, куучындар, письмолор ло өскө дө материалдар јарлаган, ол тоодон 9700 материал јурт јердин јүрүмине учурлалган. Бойынын корреспонденттеринин ле 600 кире ишмекчи ле јурт корреспонденттердин эрчимдү турушканынын шылтузында газет јүрүмнин сырагај јүзүн-базын сурактарына учурлалган материалдар јарлап турат.

Областной ло јербойындагы партийный ла советский органдар өдүрим иштер өткүргенинин шылтузында көп курч сурактар газеттин страницаларынан јоголып калган.

Улу Октябрьдын 60 јылдыгына белетенер ле онын байрамын өткүрер, СССР-дин јаңы Конституциязын шүўжер тужында газет Совет јаңнын јылдарында кажы ла аймактын алган једимдери керегинде аңылу полосалар да төзөгөн. Материалдарды јуурында, бичииринде партийный, советский ле хозяйственный башкараачылар, көп тэолу ишмекчилер ле колхозчылар турушкан.

Массовый информациянын ла пропаганданын аргалары керегинде партиянын Томский обкомы аайынча

КПСС-тин Төс Комитединин тургускан јөбин ле партия-нын Горно-Алтайский обкомынын бюросынын јөбин көргүзөр боло берген. Редакционный статьяларда, корреспонденцияларда КПСС-тин райкомдорынын, баштамы партийный организациялардын, партгруппалардын ла албатылык хозяйствонун башка-башка участокторындагы коммунисттердин төзөмөлдү ле политический ижи көргүзилет. «Партийный јүрүм», «Баштамы партийный организацияларда», «Коммунисттерле туштажу» деп рубрикалар ла оного до өскөлөри газеттин страницаларында јаантайын болуп јат.

Ичпартийный ла идеологический иштин сурактары аайынча газетке 57 партийный ишчи бичиген, ол тоодо КПСС-тин обкомынын, райкомдорынын качылары. КПСС-тин райкомдорынын ижи керегинде 189 статья жарлалган, баштамы партийный организациялар керегинде — 219, коммунисттер керегинде — 400-тен көп.

Јуртхозяйственный ченемел өткүрер Горно-Алтайский станциянын Алгаирдеги отделениезинин партгруппазынын ижинин ченемели калык-јон ортозына таркадылган. Мынын шылтузында партгруппалар 187-ке јетире көптөгөн, ол тоодо колхозтордо — 34-кө, совхозтордо — 77-ге.

Ай сайын чыгатын «Пропагандисттин от-јалбышту сөзи» деп рубрика төзөлгөн. Ол партийный ла комсомольский политүредүнин угаачыларына марксистско-ленинский көрүм-шүүлте ле экономический үредү берери јанынан парторганизациялардын ла пропагандисттердин өткүрип турган ижин көргүзип јат. Темдектезе, пропагандист нөкөр Ч. М. Чыйданова (Оңдой аймактан) үредү малчылар, механизаторлор болуп иштеп јаткан коммунисттердин производствогы ижине салтар јетирип турганы керегинде куучындаган.

Государственный пландарды бүдүрерин төзөөри јанынан, јурт јердин социально-экономический сурактарын — культурно-бытовой объекттерди тударын, көрүм-јилү производственный ла общественный аай-ээжи болоры, јурттарды јарандылары учун социалистический мөрөй төзөөрин — аайлаары јанынан албатылык депутаттардын јербойындагы Советтеринин бүдүрип турган ижин газет улам ла көргүзип јат. Ол бу сурактар аайынча Кош-Агаш, Майма, Шебалин аймактардын јербойындагы Советтеринин ижинин ченемелин калык-

јон ортозына таркадат. Советский строительство деген
отдел 264 статья ла өскө дө материал јарлаган.

Газеттин страницаларында областной пленумдар-
дын, активтердин материалдары кепке базылат, про-
мышленность, строительство ло саду аайынча јуундар-
да, семинарларда көдүрилген сурактар јарталат. Иш-
тинг эп-сүмелерин көргүзип турган материалдардан
Байголдогы агашпромхозто Петр Сажиннинг јаанадыл-
ган бригадазы керегинде үч статьяны темдектебеске
болбос. Бу бригаданын ижининг эп-сүмези табылганы-
нан ала једимге экелгенине јетире көрүлет. П. Сажин
башкарган коллектив «бирүзи ончозы учун, ончозы
бирүзи учун» деген ээжиле иштеп јат. Тема једимдү
көргүзилген.

Ишти бригадный эп-сүмеле төзөгөннининг тузалузына
Маймада моторлор ремонттор заводтын ишмекчилери-
нинг баштаңкайы керегинде материалдар учурлалган.

Калык-јоннын ортозына јурт хозяйство јанынан
КПСС-тин XXV съездининг јөптөрин, онынчы бешјыл-
дыктын једимдерин, социалистический мөрөйди элбеде
баштаары керегинде КПСС-тин Төс Комитедининг,
СССР-дин Министрлерининг Соведининг, ВЦСПС-тин
ле ВЛКСМ-нинг Төс Комитедининг Письмолорын,
КПСС-тин Төс Комитедининг июльский (1978 јылдагы)
Пленумынын итогторын таркадып, газет јарымјылдык
ла јылдык пландарды, акту бойлорынын пландарын ла
молјуларын бүдүргени ле ажыра бүдүргени керегинде,
областьтын ла орооннын малчыларынын ченемелин ле
једимдерин, аш јуунадарында Ставропольский крайда
Ипатэвский районнын кырачыларынын эп-сүмелерин эл-
беде тузаланып турганы керегинде ишкүчиле јаткандар-
дын статьяларын, корреспонденцияларын, рапортторын
јарлаган.

Кош-Агаш аймактын колхозчылары Чуйдын ла Ку-
райдын бийик туулардагы чөлдөрин кыралап тузалана-
ры ла сугарары јанынан ученыйларла өмөлөжип иште-
генининг ченемели газет ажыра база таркадылган. Эмди
андагы колхозтор бирјылдык өлөңдөрдинг кыраларын
ла јерлик чабындарды сугарып, кату азыралдарла јет-
килденип турулар. Темдектезе, Чапаевтинг адыла адал-
ган колхоз бир гектардан бирјылдык өлөңдөрдү 40 цент-
нерден, јерлик өлөңди 10—15 центнерден алып турат.

Областьтын ученыйлары јерди чын-чике ле астамду

тузаланаарына, аш ла азырал культуралардын түжүмин бийиктедерине болуп органический ле минеральный удобрениелерди, јаландар сугарарын, аймактардын кажы ла зоназында чын-чике севооборотты тузаланзын, парларга ла аш культуралардын бийик түжүмдү чыдамкай сортторына көп ајару салзын деп айдып берип турулар. Темдектезе, красноярский-1 деген арба макталат. Ол аймактардын орто зоназынын айалгаларында (Оңдойдо сорттор ченеер участоктын ченемели аайынча) агротехниканы чын-чике бүдүрер тушта бир гектардан 46 ц аш берип јат, мынызы аймактардын орто көргүзүлеринен 3—4 катап көп.

1978 јылда газет кыра сүреринде ле оны үрендееринде, азырал белетеер иште механизированный отрядтардын ижининг ипатэвский эп-сүмезин таркадарына ајаруны азыйгызынан көп јетирген. Иштеги озочыл эп-сүмелер ле ченемел керегинде материалдар «Наука — производственного», «Специалисттинг јөп-сүмелери» деп рубрикаларда кепке базылат.

Редакция мал канайда кыштап турганын, продукциянын чындыйын, элбек калык-јон турушкан иштер канайда белетелип ле өдүп јатканын шинжүлеер рейдтерди јаантайын өткүрип јат. 16 айдын туркунына рейдтердин 11 материалы, албатылык шинжүнин 13 листогы белетелген. Редакция јарлалган материалдарга бурылып, ол материалдар аайынча кандый иштер өткүрилгенин кычыраачыларына јетирет.

Јурт хозяйствонун сурактарын оноң артык көргүзөрине 1978 јылда 28 февральда ачык партийный јуунда газеттин јуртхозотделинин заведующийинин нөкөр И. Я. Чулчушевтинг отchedын уккулаган. Партийный јуун отделдинг ижиндеги једикпестерди темдектеген. Отдел фермалардын, бригадалардын, хозяйстволордын жүрүмин ујан көргүзип, озочыл ченемелди таркадарына, иштин арбынын көдүрерине учурлалган статьяларды эм тургуза ас јарлап јат.

Юбилейный јылда газет «Юбилейный вахтада», «Юбилейный јылга — мергендү иш», «Мөрөйдинг дневниги», «Бешјылдыктын гвардеецтери», «Иштинг арбынын ла чындыйын бийиктедер» деген рубрикаларды ла јурт јердинг ишчилерининг социалистический мөрөйине учурлалган өскө дө рубрикаларды номерден номерге улалтып барган.

Газетте социалистический мөрөйгө 648 корреспондентия, озочыл ченемелге 260-нан ажыра статьялар, журт хозяйствонунг специалисттерининг ижине 353 баштангы статья ла өскө дө материалдар учурлалган. 2667 журамалда, куучында, фотоочеркте малчылар, механизаторлор, строительдер, ишмекчилер, үредүчилер ле медишчилер керегинде айдылат.

Орто звенонын кадрлары јанынан болгон областной конференциянын материалдары кадрларла иштеерине ууландыраачы материалдар болуп јат. Мынызына партиянын обкомынын качыларынын В. Е. Молчановтын «Строительстводо мастердинг учуры», В. Д. Аргучинскийдин «Колхозтордо ло совхозтордо орто звенонын башкараачыларынын учурын көдүрер», облјуртхозуправлениенин начальнигинин И. В. Рязанцевтин «Койчыларды үредип белетеер» деп статьялары учурлалган. КПСС-тин Маймадагы райкомынын качызы В. К. Афанасьев «Кадрларга — партийный кичеемел» деп статья бичип, ондо звенонын специалисттериле, башкараачыларыла өткүрген ижининг ченемели корегинде куучындайт.

Газет механизаторлордын кадрларын белетеер сурактарга ајару салып јат. Ол келтейиненг механизаторлордын үредүзине, Маймадагы 2-чи номерлү СПТУ-га, СПТУ-нын Экинурдагы, Улагандагы ла өскө дө јерлердеги филиалдарынын ижине учурлалган материалдар чыккан. Каа-јаада «Јурт јерде јаткан болзон — техниканы бил» деп рубрика берилет. Мал ижинде уур иштерди механизировать эткенининг ченемели ас таркадылат.

Кадрларды журт јерге бектештирери — туура салбас сурак. Бу сурак аайынча газет 406-дан көп статьялар ла өскө дө материалдар јарлаган. Кадрларды бектештирер иштер керегинде, олардын јадын-јүрүмине јакшы айалгалар төзөөри керегинде газеттинг редакторы С. С. Тюхтенов, писатель С. Б. Каинчин, колхозтордын председателдери Г. А. Чунжеков, П. И. Кордоев, парткомнын качызы Д. Калиев, газеттинг корреспонденттери Н. Г. Тадыев, И. М. Ченчаев ле оног до өскөлөри бичигилеген.

Јурт јердин кадрларын СПТУ ла шкәлдор ажыра белетеер сурактарга үренчиктердинг текши үредүлү

производственный бригадаларынын, лесничестволорынын ла оног до өскөзинин ижине база көп материалдар учурлалат. «Үредү ле иш», «Школ ло жүрүм», «Биле, бала-барка, албаты-јон» деп рубрикалар салылат. Бүткүлинче алгажын, профессиялу болорына ууландырар сурактарды газет чын-чике көдүрип јат. Је бу иштин улалып барганында једиктестер бар. Көдүрилген кезик сурактардын логический учы јок. Темдектезе, журналист И. И. Белеков «Билерим — город болор» деп корреспонденциязында областьтын стройкаларына барып иштеерге сананып алган үренчиктердин баштаңкайы керегинде бичиген. Оног дезе редакция «Кем болор?» деп рубрика ачкан, је јииттердин оног арыгы салымы керегинде, школдорды ла СПТУ-ларды божоткон жүстер тоолу јииттер канайын иштеп ле жүрүп турганы керегинде материалдар ас јарлалган. Үренчиктерди профессиялу болорына ууландырганынан, школдын производстволо колбузынан, колхозтор ло совхозтор школдорго болушканынан јурт јердин социально-экономический өзүми камаанду болуп турганын ундыбас керек.

Јашөскүримнин жүрүмин көргүзери јанынан редакциянын ижи комсомолдордын ла јашөскүримнин жүрүминин отдели төзөлгөн согында эрчимделе берген. Улу Октябрьдын 60 жылдыгына ла ВЛКСМ-нин 60 жылдыгына белетенеринде, СССР-дин јаңы Конституциязын ла ВЛКСМ-нин XVIII съездинин материалдарын шүүжеринде, социалистический мөрөйдө, областьтын культурный жүрүминде јашөскүримнин турушканы газеттин страницаларында јаантайын јарлалып турган.

Јурт јердин улузын ла јашөскүримин патриотизмге ле интернационализмге тазыктыларына газетте јаан учур берилет. «Интернациональный тазыктыру», «Јашөскүримди законды тоорына тазыктырар», «Солдат—качан да болзо солдат» деп рубрикаларда партийный, советский, комсомольский ишчилер, ученыйлар, үредүчилер бичип, патриотический ле интернациональный тазыктырунын практический сурактарын јартап, областьтын ла аймактардын социально-экономический өзүминдеги једимдер керегинде куучындап турулар.

«Туулу Алтай 10-чы бешјылдыкта» деп рубрикада Н. С. Лазебный, М. В. Карамаев, партиянын обкомынын качылары, облисполкомнын, аймактардын ишчи-

лери бичигилеген. Олордын бичиген материалдарынын тематиказы — орооннын албатыларынын наҗылыгы, карындаштыгы керегинде, Хакасский автономный область-ла мөрөйлөшкөни, совет-монгол наҗылык, делегациялар-ла алышканы керегинде, Кош-Агаш аймактын колхоз-торы МНР-дин Баян-Улэгей аймагынын госхозторыла мөрөйлөжип турганы керегинде. «Төрөл ороондо», «Со-юзный ла автономный республикаларда», «Автономный областьтарда ла округтарда», «Бистин айылдаштарыста» деп рубрикалар газетте улам ла болуп јат. Редакция бистин область мөрөйлөжип турган Хакассиядагы «Ле-нин чолы», Тувадагы «Шын», анайда ок дезе Баян-Улэ-гей аймактагы «Жана-Омир» газеттерле номерлер алы-жып турат.

Партиянын, комсомолдын, јуунын ла иштин вете-рандарынын — Ш. С. Ялатовтын, И. В. Шодоевтин, И. Т. Тошпоковтын, В. И. Кызымаевтин ле көп тоолу онон до өскөлөринин «Јашөскүримге айылдаганы» деп рубрикада јарлалган материалдары јашөскүримди та-зыктырары јанынан сүрекей тузалу.

«Бистин бойыстан камаанду сурактар» деп рубри-казында газет јадын-јүрүмнин, кылык-јаннын, биленин, нравственный ла эстетический тазыктырунын суракта-рын јаантайын јартап турат. Писательдер Б. Укачин, К. Төлөсов, НИИИЯЛ-дын научный ишчизи Н. И. Ша-тинова, јурткорлор — Јаан Јаламаннан ишмекчи К. Ептеев, Куладыдан колхозчы М. Беленов, студентка Г. Такылбаева, артист С. Санашев ле өскөлөри де эм-диги өйгө келишпеген озогы јандарга удурлажа бичиген.

«Литература ла искусство» деп рубрикада писатель-дер, јурукчылар, самодеятельный композиторлор эрчим-дү туружып јадылар. КПСС-тин Төс Комитединин «Творческий јашөскүримле өткүрер иш керегинде» јөбин бүдүрип, газет јайалталу јииттерге бойынын та-лантын өскүрерине, бойын кижии деп бодонорына болу-жып јат. «Јаш тужынын кожондоры» деп рубрикада јашөскүримнин үлгерлери, очерктери, куучындары, ко-жондоры, јуруктары, орус ла өскө дө национальносту авторлордын алтай тилге көчүрилген үлгерлери салылат.

Писательдердин, журналисттердин газетте јарлал-ган произведениелери јурт јердеги ишчилердин јадын-јүрүмин, культуразын, олордын ич бүдүмин, сурактарын јаркынду көргүзип јат.

Правовой тазыктырунын сурактары јанынан, социалистический кеберлү јүрүмге келишпей турган кылык-јандуларга удурлажа тартыжары јанынан коомой эмес иш өткүрилип турат. «Қижи ле закон», «Милициянын јаантайынты күндери» деп рубрикалар ай сайын јарлалып турат. Бу рубрикаларда көп сабазында административный органдардын ишчилери туружып, общественный биригүлердин ижи, праволорды бускан учуралдарды јоголторы, социалистический јөөжөни аайы-баажы јок кородоочыларла тартыжары керегинде бичигилеп јат. Шоферлордын ортозындагы аракыдашла тартыжарынын сурактары, автоавариялардын шылтактары мында ок јарталат.

Јакшы кылык-јанга тазыктыраын таркадып тура, редакция јарабас керектерге, јаман кылыктарга, улустын санаазында озогызынан арткан-калгандарына удурлажа тартыжарынын сурактарын јеткил эмес јартап јат деп айдар керек.

Редакция ишкүчиле јаткандардын письмолорын көрөр ишти јарандырган. 1977 јылда газетке 2917 письмо келген, олардын 90 проценти јарлалган, арткандары аайынча шинжү өткүрилген, каруулар ла консультациялар берилген. Кезиги дезе «Ишкүчиле јаткандардын письмолоры», «Биске бичип турулар», «Редакцияга келген письмо» деп рубрикалардын ла оног до өскөлөринин алдындагы обзорлорго кирип калган. Критический письмолор «Албаты шинжүлөп јат», «Арбын ла чындый учун» деп ағылу страницаларда јарлалган.

Јарлалган ла јарлалбаган письмолор, комудалдар аайынча шинжү өткүрилип јат. Ол письмолор ла комудалдар керектү органдарга ла учреждениелерге аткарылат, анайда ок дезе корреспонденттер ийилип јат. Јыл туркунына ишкүчиле јаткандардын письмолорына 118 каруу келген. Партийный, советский ле хозяйственный органдардан келген каруулар газет ле редакциянын письмолоры ажыра ишкүчиле јаткандарга јетирилген.

«Алтайдын чолмоны» газет алтай литературный тилдин өзүмине ле онын орфографический ле грамматический ээжилерин јарандыраына билдирүлү јөмөлтө јетирип јат. Бу ненин учун андый дезе, газет бойынын кычыраачыларыла көндүре колбулу. Областын аймактарынан корреспонденцияларла кожо јангы сөстөр, грамматический кеберлер келип, газеттин тилин байыдып,

јарандырып турат. Газеттин тил келтейинен культура-
зы көдүрилген.

«Алтайдын чолмоны» газеттин полиграфический
јазалы бир кезек јаранган. Эң артык художественный
јазалы ла полиграфический бүдүми учун өткүрилген
краевой конкурстың итогторы аайынча 1977 јылда ре-
дакция акчала сый алган.

КПСС-тин обкомының ла облисполкомның органы
болуп тура, «Алтайдын чолмоны» газет тözömöldү ле
массово-политический ишке, ишкүчиле јаткандардың
ийде-күчин КПСС-тин XXV съездинин јөптөрин ле 10-чы
бешјылдыктың јакылталарын бүдүрерине ууландыра-
керекке болужын јетирип јат.

В. Тонкуров

ПОЛИТИЗДАТ—1979 ЖЫЛДА КЫЧЫРААЧЫЛАРГА

Ороондо политический литература чыгарар эн жаан издательдин — Политиздаттын планында 1979 жылда марксизм-ленинизмнин классиктеринин произведениелерин чыгарарына, Советский Союзтын Коммунистический партиясы, карындаштык партиялар революционный теорияны өскүрип турганын жартаган литературага жаан аяру жетирилер. К. Маркстын, Ф. Энгельстин, В. И. Лениннин төртөннөң ажыра иштери алдынан башка бичиктер болуп чыгар.

Бу ок жылда К. Маркстын ла Ф. Энгельстин талдалган произведениелеринин үч томду жуунтызы кепке базылар, ого олардын революционный үредүзинин үч айрылбас бөлүги кирер: философия, политэкономия ла научный коммунизм. Бир канча тематический жуунтылар чыгар: «Социалистический революция керегинде», «К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин, КПСС экономиканы башкалары керегинде», «Ленин Советский государствонын тыш жанындагы политиказы керегинде», «В. И. Ленин, КПСС партийный жүрүмнин нормалары ла партийный башкартунын ээжилери керегинде», «В. И. Ленин, КПСС башкараачынын тоомжызы керегинде» ле онон до өскөлөри.

1980 жылда В. И. Лениннин чыкканынан ала 110 жыл болор. Бу күнге учурлалган көп саба бичиктер 1979 жылда чыгар. Олардын ортозында: «В. И. Ленин керегинде эске алынганы» деп беш томду бичик, Н. К. Крупскаянын статьяларынын ла куучындарынын «Ленин керегинде» деп жуунтызы, «Ульяновтордын билези» деп сериядан бичиктер, «Ленин Советтердин Ороонын башкаларында» деп жаңы хроникально-документальный бичик, немецкий коммунист А. Куреллдин В. И. Ленин керегинде эске алынганы, «Ленин финндердин эске алынганында» ла көп тоолу онон до өскөлөри.

Социалистический ороондордын издательдериле, авторларыла онон ары өмө-жөмөлө иштеп, Политиздат бир канча иштерди кепке базып чыгарар. Олардын

тоозында: «Социалистический обществодо коммунистический ле ишмекчи партиялардын социальный политиказы», «Ишмекчи класстын бирлиги ле идеологический тартыжу».

КПСС-тин XXV съездинин идейно-теоретический шүүлтелерин ле түп шүүлтелерин пропагандировать эдип, съездтин исторический жөптөрүн жүрүмгө өткүрери жанынан партиянын ла советский албатынын бүдүрип турган ижин көргүскен литература планнын төс жеринде туруп жат.

Андый литературанын тоозына мындый монографиялар кирет: «Тын өзүмдү социализм. КПСС-тин XXV съезди ле чыдап калган социалистический обществоны онон ары өскүреринин сурактары», «Тын өзүмдү социализмнин айалгаларында КПСС-тин социальный политиказы».

Көп научно-популярный произведениелер кепке базылар. Темдектезе, «Партиянын экономический стратегиязы ла научно-технический прогресс», «Политический комитеттер — политический башкартунын органдары», «Жуу-јепселди јоголторы — бастыра кижиликтин эн баштапкы сурагы».

СССР-дин жаңы Конституциясында советский албатынын атту-чуулу једимдери бектештирилген, албаты жаңынын ленинский ээжилери онон ары өзүм алынган. Жаңы Конституция керегинде көп литература чыгарары темдектелет. Бистин Төс Законынын содержаниези, онын учуры, ол буржуазный конституциялардан чек башка болгоны «Советтердин Ороонынын конституциязы» деп справочникте, «В. И. Ленин, КПСС социалистический законность керегинде», «Тын өзүмдү социализмнин демократиязы», «Социалистический государство ло кижии» деп бичиктерде ле өскө дө изданиелерде јарталып жат.

Партийный ла экономический үредүнин системазына, үредүлү заведениелерге керектү үредүлү ле үредүлү-методический литератураны чыгарарына јаан ајару јеткирилет. Бар учебниктерден башка, мындый жаңы учебниктер чыгар: «Тын өзүмдү социализм: теориянын ла практиканын сурактары», «КПСС-тин экономический политиказы». Анайда ок СССР-дин жаңы Конституциязынын ээжилерин, КПСС-тин XXV съездинин кийинде јарадылган эн учурлу законодательный акттарды

шүүлтеге алып турган «Советский законодательствонун төзөлгөлөри». «КПСС-тин аграрный теориясы ла пәли- казы», «Оос политический агитация: теория, организа- ция, методика» деп үредүлү пособиелерди кепке базып чыгарары темдектелет.

Бистин партиянын историясын үренип тургандарга 1979 жылда шиндештү жаан иштер чыгарары пландалат: «Социализмди ле коммунизмди бүдүреринде КПСС-тин башкараачы учуры там өзүп турганы», «КПСС — проф- союзтардын идейный ла политический башкараачызы», «Социалистический кеберлү жадын-жүрүм төзөөринде КПСС-тин учуры».

1979 жылда бистин орооннын историясы керегинде на- учно-популярный очерктерди чыгарары оноң ары ула- лар. Темдектезе, социалистический мөрөй табылганынын 50 жылдыгына албатынын бу текши движениезинин кыс- ка историясы — «Иштеги героизмнин летописи» деп бичик белетелет. Пограничный черүлердин героический историясы керегинде «Советский грандардын часовойло- ры» деп документальный очерк ак-жарыкка чыгар. Кы- чыраачылардын сурагы аайынча А. П. Ненароковтын «1917. Улу Октябрь: кыска историясы, документтер, фотографиялар» деп бичиги такып чыгар. «Советский Союзтын Геройлары» деп сериядан биографический очерктер чыгарары оноң ары улалар. Ол очерктерде маршал Г. К. Жуков, генерал Д. М. Карбышев, партия- нын подпольный комитеттеринин качылары В. З. Ца- рюк, И. И. Бакулин, Н. И. Сташков, Белоруссиядагы подпольенин ле партизанский движениенин башкараа- чыларынын бирүзи Р. Н. Мачудьский ле космонавт Г. С. Титов керегинде айдылар. «Телекейлик жүрүмнин эн учурлу сурактары» деп сериядан СССР амыр-энчү, жеткер жок болоры, жуу-чакты болдыртпазы учун тарты- жып турганы керегинде ле буржуазиянын диктатуразы ла Күнбадыштын ороондорында өдүп турган демократи- ческий тартыжу керегинде брошюралар чыгар.

Документтердин ле материалдардын 1978 жылда чы- гарып баштаган жуунтыларынын «1941—1945 jj. Ада- Төрөл учун Улу жуунын өйинде Советский Союз теле- кейлик конференцияларда турушканы» деп сериясын чыгарар иш оноң ары улалар. Крымда ла Сан-Фран- цискодо болгон конференциялар керегинде бичиктер чыгар.

«От-јалбышту революционерлер» деп художественно-документальный повестьтердин сериязынан Федор Сергеев (Артем), Владимир Загорский, Амангельды Иманов, Конкордия Самойлова, Сергей Степняк-Кравчинский, Александр Герцен, Антонио Грамши, Томмазо Кампанелла керегинде бичиктер чыгарары пландалат М. И. Калинин, С. В. Косиор, Кондрат Булавин керегинде повестьтер дезе такып чыгарылар.

Јиит геройлордын сүр-кеберлерин көргүскен сериядан 1979 жылда «Качан озор јирме јашту болордо» деп јуунты белетелет.

Справочниктер чыгарар разделдин планы аайынча «Социализмнин телекейи тоолордо ло керектерде» деп справочник, «Пропагандисттин справочниги», «Телекейлик керектер јанынан пропагандисттин справочниги», «Телекейдин ороондоры» деп справочник чыгар. Ого үзеери, «Јуу-јепселди јоголтор» деп справочник-сөзлик чыгарары темдектелет, ондо КПСС-тин ле Советский госуларствонун јуу-јепселди бастыратекши ле чек токторы учун чылазыны јогынан өткүрип турган тартыжузы керегинде айдылар.

Бичиткен улус 1979 жылда К. Маркстын ла Ф. Энгельстин сочинениелеринин 48-чи томын, В. И. Лениннин «Сочинениелеринин толо јуунтызынын» баштапкызынан ала 10-чызына јетире томдорын, «Советский Союзтын Коммунистический партиязынын историязынын» 6-чы томын алар.

М. Родькин

БИСТИНГ КАЛЕНДАРЬ

Корей Албаты-Демократический Республика

(Япон олјочылардан јайымдаганынын 33 јылдыгына)

1941 јылда 13 августта Советский Черү Кореяда Япониянын оккупационный черүлерин учына јетире оодо соккон. Ол күн корей албатынын јүрүм-салымында, јаан учурлу үйе-өй болгон, оны корей албаты национальный байрам эдип алала, јылдын ла темдектеп јат.

Јайым ла ырысту јүрүм керегинде, ороонынын кемненг де камаан јок, демократический өзүми керегинде көп үйелердин сананган санаазы јарымортолыктын түндүк бөлүгинде чын неме болуп калган: анда ишкүчиле јаткандар Кореянын историясында ишмекчилердин ле крестьяндардын эн баштапкы государствозын төзөгилеп алган.

Өткөн онјылдыктардын туркунына корей албаты Кореянын Иш партиязынын (ТПК-нын) башкарганыла социалистический ороондорло карындаштык өмөликте экономиканы, культураны ла науканы өскүреринде јакшынак једимдерге једип, бойынын государствозынын телекейдеги тоэмјызын тыгыдып алган. Азыйда сондоп калган экономикалу ороон, эмди КНДР — индустриальный социалистический государство. Республиканын энергетический, таш көмүр, рудалар казар промышленнозы, кара ла өндү металлургиязы ла промышленнозынын өскө дө бөлүктери, онын јурт хозяйствозы јеңүлү өзүп, ишкүчиле јаткандарынын јадар аргазы бийиктеп јат. Албатылык хозяйствонын алтыјылдык (1971—1976) планы бүткенинин шылтузында ороон ичинде социализмнин материально-технический төзөлгөзи тыгыган, республиканын ийде-күчи ончо јанынан билдирүлү көптөгөн. Бу өйдө корей албаты хозяйствозынын бастыра бөлүктерин эмдиги өйдөги техникала јепсеерине ле орооннын экономический ийде-күчин онон ары јаанадарына ууландырылган экинчи јетијылдык (1978—1984) планнын ээчий једимдерине једери учун, социализмнин толо јеңүзи ле төрөлин амыр-энчүнин аргаларыла бишиктирери учун тартыжып туру. Корей ја-

рымортэлыктагы айалганы ондолторы ла Кореяны амыр-энчүнинг аргаларыла демократический тюзөлгөлөр аайынча бириктирери учун ТПК-нын ла КНДР-дин башкарузынын өткүрип турган тартыжузын амырды сүүген ончо албатылар жөмөгилеп јат. Советский Союз Кореянын национальный бирлиги учун КНДР-дин өткүрип турган тартыжузын бүткүлинче јарадат. Корей Албаты-Демократический Республика ла бистинг орооныс ортодо јанжыгып калган најылык ла өмөлик колбулар тынып ла өзүп јат.

ТООЛОР ЛО КЕРЕКТЕР

★ Корей Албаты-Демократический Республика — Корей жарымортотолуктын түндүк бөлүгиндеги социалистический государство. КНДР-дин јери — 121193 кв. км, албатызы — 17,2 миллион кижиге јуук.

★ 1977 жылда 15—17 декабрьда КНДР-дин алтынчы катап тудулган Верховный албатылык јуунынын Баштапкы сессиязы болгон. Сессия орооннын албатылык хозяйствозын өскүрер јетијылдык (1978—1984) план јараткан.

★ КНДР-дин хозяйственный строительствозынын јетијылдык планы аайынча јылдын ла 60 миллиард киловатт-час электроэнергия, 70—80 миллион тонна таш көмүр, 7,4—8 миллион тонна болот, балык тудар иштин 3,5 миллион тонна продукталарын иштеп алары темдектелет. Ого үзеери, 1984 жылга јууктай 10 миллион тонна аш јуунадып турары. 100 мун гектар кујурларды кыра эдип тузаланары пландалат.

★ КНДР-дин энергетиказы түрген тебүлерле өзүп јат. 1976 жылда электроэнергияны иштеп алары 28 миллиард киловатт-часка јеткен. Öткөн алтыјылдыктын јылдарында Содусу каскадтын баштапкы электростанциялары ла Унгиде тепловой электростанция бүдүрө тудулган. СССР-дин јетирген технический болужыла Пукчандагы ТЭС-тин ийде-күчи 1 миллион 200 мун киловатт-часка јетирилген. Энергия беретен Содусу каскадтын ээчий электростанцияларын ла Тэндогандагы ГЭС-ти, Чхончхондогы ТЭЦ-ти тудары эрчимдү өдөт.

★ Азыйда, јайымдаларынан озо, ороон ичинде бүткүл јыл туркунына кайылтылган болотты албаты јанду Кореянын кара металлургиязынын предприятиелери тоолу ла күндерге кайылтадылар. Чхончжинде Ким

Чактын адыла адалган завод Кореянын кара металлургиязынын төс предприятиези деп тоололып јат. Бу завод чик јок элбедилген ле өскөртө тудулган. Онын јангы конверторный цеги ороонго јылына 1 миллион тонна болот берип турат. Хванхэдеги ле Сончжиндеги заводтор база металл кайылткылайт, Кансендеги завод болоттын аңылу сортторын эдип чыгарат.

★ Машиналар эдери — корей промышленностьтын јиит бөлүктеринин бирүзи. Ол Хичхондо ло Мангендте станоктор, Раквондо ло Хамхында машиналар эдер заводтор, Пхеньянда ла Ранамда горный машиналар эдеринин предприятиелери иштеп баштаган кийнинде екпиндү өзүп тура берген. Машиналар эдер промышленностин өскүрерине КНДР-ге технический јөмөлтөни ле болушты СССР, Чехословакия, ГДР ле өскө дө социалистический ороондор јетирген. Машиналар эдеринин удельный бескези КНДР-дин промышленный продукциязынын текши кеминде 31,4 процент болуп јат.

★ Республиканын химический промышленнозы јылгыр тебүлерле өзүп јат. Хамхын город «јаан химиянын» төс јери болуп туру. Мында ондор тоолу предприятие-лер иштеп, 1300 бүдүмдү химический продукция эдип чыгарат. Хыннамдагы комбинат 1 миллион тоннадан көп минеральный удобрениелер эдип јат. «Јердин витаминдеринин» текши кеми 3 миллион тоннага једет.

★ Былтыр темир јолдорло жүрер транспорттын ишчилери темир јолдорды јарандыраы јанынан 200 күннин вахтазын өткүрген. Вахтанын өйинде 82 јангы грузовой станция тудулган, пассажирский вокзалдардын 120 туразы јангыртылган. Көп участоктордо бетон шпалалар ла јангы рельстер салылган, онызы уур бескелү составтарды жүргүзерге арга берет. Кошторды контейнерлерле тартары жүрүмге өткүрилген. Темирјолчылардын социалистический мөрөйи өдөр тужында орто тооло конокко кош тартарынын кеми 46 мун тоннага көптөгөн.

★ Албаты јанду Кореяда өдүк көктөп эдери јаантайын өзүп јат. Öткөн алтыјылдыктын јылдарында ол 2,4 катапка көптөгөн. Мынызы эски предприятиелерди јангыртканынын, јангыларын дезе тутканынын шылтузында јеткилделген. Калганчы јылдарда Хамхында, Сунчахондо, Синыйджуда ла өскө дө городтордо өдүк көктөөр фабрикалар чик јок элбедилген, республикада эн јаан предприятие — Пхеньянда өдүк

көктөөр фабрика иштей берген. 1984 жылга КНДР-де өдүк көктөөрин жылына 100 миллион эжерге жетирер деп темдектелип туру.

★ Албаты жанынын жылдарында КНДР-дин рис өскүрер хозяйствозы бек материально-технический тззлгөгө тургузылган. Рис жуунадатан иштерди тос жанынан машиналар бүдүргилеп јат. Рис өскүреечилерге эмдиги өйдөги техника — ондор мун тракторлор ло јуртхозяйственный авиация келген. Рис үрендеер, јерин күбүредер, удобрениелер салар ла рис жуунадар иштерди түгезе механизировать эткен дезе, јастыра болбос. 1976 жылда 8 миллион тонна рис, кукуруза ла өскө дө аш культуралар жуунадылган, онызы ороонды колониальный базынчыктан јайымдаарынан озогы түжүмнен төрт катап көп болгон.

★ Албаты жанынын жылдарында КНДР-де балык тудары жылына 1 миллион тоннадан ажып, 3,7 катапка көптөгөн. Мынызы балык тудар хозяйстволорды эмдиги өйдөги техникала јепсегенинин шылтузы. Агаш баркас кемелердин ордына там ла көптөн эмдиги сейнерлер ле траулерлер келгилеп јат. Балыктын үүрлерин табарга авиация ла јап-јагы аппаратура болужат.

★ КНДР-ди индустриализация жанынан өскүрер пландарда ағылу ајару керептер эдерине јетирилет. Керептер эдер верфьтер орооннын күнчыгыш ла күнбадыш јакаларында Чхончжиннен ала Вонсанга јетире тудулып јат.

★ КНДР-де культурный тос јерлерди тударына јаан ајару јетирилет. Калганчы жылдарда Пхеньянда Албатылык культуранын Öргөзи, корей революциянын музейи, Спорттын öргөзи, Культуранын 8-чи февральдын адыла адалган туразы, былтыр дезе «Мансудэ» театр тудулган. Культурный тос јерлердин јап-јагы туралары Чхончжинде, Вонсанда, Хамхында ла өскө дө городтордо бүдүп калган.

★ 1976—1980 жылдарда СССР Кореяга орооннын эн учурлу индустриальный объектин — Ким Чактын адыла адалган металлургический заводты оног ары элбедерине, теплоэлектроцентрадьды, подшипниктер эдер заводты ла аммиак ла алюминий эдетен заводторды тударына јөмөлтөзин јетирер. Текши алгажын, бу өйдө СССР-дин технический јөмөлтөзиле Кореяда 15 промышленный объект тудулып јат.

Б А Ж А Л Ы К Т А Р

Ю. Сребрянский. Партиянын аграрный политиказы жүрүмде	1
Қ. Тишков. Июльский Пленумнын жөптөрүн — калык-жоннын ортозына	7
В. Поносов. Сугарыш — каруулу иш	11
Г. Танкова. Азырал белетеери — кидим ле жаан каруулу ой	15
В. Тонкуров. Кепке базылган сөстинг өдүрими	19
М. Родькин. Политиздат — 1979 жылда кычыраачыларга	28
Бистинг календарь.	32

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Подписано к печати 11/VIII 1978 г. Усл. п. л. 2,09. Уч.-изд, л. 2.
Заказ 2630. Тираж 750 экз. Цена 5 коп. Формат 60×84¹/₁₆
АН 11848.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства,
г. Горно-Алтайск, ул. Горно-Алтайская, 36. Горно-Алтайская типо-
графия, пр. Коммунистический, 27.

5 акча

ГОРНО-АЛТАЙСК . 1978